

# RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1906. Andra Kammaren. N:o 16.

Tisdagen den 20 februari.

Kl.  $\frac{1}{2}$  3 e. m.

På grund af förfall för sekreteraren tjänstgjorde enligt herr talmannens förordnande undertecknad vid protokollet.

§ 1.

Justerades protokollet för den 13 innevarande februari.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna protokoll:

År 1906 den 19 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse revisorer och revisorssuppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i orterna räknenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valens slut, hafva blifvit utsedde till

*revisorer:*

vid kontoret i **Göteborg**

herr	<i>Cavalli, A.</i> , stadskamrerare, Göteborg, .....	med 40 röster,
»	<i>Mörner, S. C. H. M.</i> , öfverstelöjtnant, Göteborg, »	40 »
»	<i>Gädda, O. E.</i> , f. d. riksdagsman, Svarteborg, »	40 »
»	<i>Palm, Constantin</i> , grosshandlare, Göteborg, ... »	40 » ;

vid kontoret i **Malmö**

herr	<i>Dufberg, Emil</i> , landtbrukare, Christineberg, Oxie, .....	med 40 röster,
grefve	<i>Hamilton, G. K.</i> , f. d. professor, .....	» 40 »
herr	<i>Jönsson, P.</i> , landstingsman, Örsjögård, Rydsgård, »	40 »
»	<i>Persson, A.</i> , domänintendent, Mörarp, .....	» 40 » ;

vid kontoret i **Falun**

herr	<i>Edlund, N. M. E.</i> , flottningsschef, Leksand, ...	med 40 röster,
»	<i>Thorell, A.</i> , t. f. landsfiskal, Leksand, .....	» 40 »
»	<i>Jansson, J. P.</i> , f. d. riksdagsman, Saxhyttan, Nyhammar, .....	» 40 »
»	<i>Lidman, A.</i> , redaktör, Hedemora, .....	» 40 » ;

vid kontoret i **Gäfle**

herr	<i>Steffansson, E.</i> , disponent, Sofiedal, Gäfle, ...	med 40 röster,
»	<i>Söderhjelm, M.</i> , major, Gäfle,.....	» 40 »
»	<i>Engström, E.</i> , grosshandlare, Gäfle, .....	» 40 »
»	<i>Göransson, A.</i> , f. d. riksdagsman, Åsen, Storstvik, .....	» 40 » ;

vid kontoret i **Halmstad**

herr	<i>Bökman, E.</i> , rektor, Halmstad,.....	med 40 röster,
friherre	<i>Hermelin, R.</i> , domänintendent, Frölinge, Gettinge,.....	» 40 »
herr	<i>Gudmundson, A. M.</i> , f. d. riksdagsman, Vastad, Slöinge, .....	» 40 »
»	<i>Gyllensvärd, A. G.</i> , f. d. riksdagsman, Fågel-sång, Voxtorp,.....	» 40 » ;

vid kontoret i **Härnösand**

herr	<i>Jacobsson, K. H.</i> , rektor, Härnösand, .....	med 40 röster,
»	<i>Ringenson, Th.</i> , häradshöfding, Sollefteå, .....	» 40 »
»	<i>Bergström, C.</i> , f. d. riksdagsman, Skidsta, Ullånger, .....	» 40 »
»	<i>Lidén, J. E.</i> , grosshandlare, Ramvik, .....	» 40 » ;

vid kontoret i **Jönköping**

herr	<i>Romberg, A. N.</i> , hofrättsråd, Jönköping, .....	med 40 röster,
grefve	<i>Spens, I. W.</i> , landssekreterare, Jönköping, ...	» 40 »
herr	<i>Erickson, O.</i> , domänintendent, Bjersby, Hult, .....	» 40 »
»	<i>Säve, G. A.</i> , läroverksadjunkt, Jönköping,.....	» 40 » ;

vid kontoret i **Kalmar**

herr	<i>von Tell, Philip</i> , major, Kalmar, .....	med 40 röster,
»	<i>Wickbom, J. A. O.</i> , rektor, Kalmar, .....	» 40 »
»	<i>Holmqvist, O.</i> , disponent, Svartingstorp, Läckeby, .....	» 40 »
»	<i>Hultgren, A.</i> , landtbrukare, Kollinge, Söderåkra, .....	» 40 » ;

vid kontoret i **Karlskrona**

herr	<i>Kruse, K. R. T.</i> , kapten, Karlskrona, .....	med 40 röster,
»	<i>Schartau, J. A.</i> , häradshöfding, Karlskrona, ...	» 40 »
»	<i>Clementson, Sv.</i> , landstingsman, Kopprarp, Trensrum, .....	» 40 »
»	<i>Nelson, K. M.</i> , landstingsman, Björkeryd,.....	» 40 » ;

vid kontoret i **Karlstad**

herr	<i>Falk, H. H. W.</i> , kapten, Karlstad, .....	med 40 röster,
»	<i>Rohdin, R.</i> , rådman, Karlstad, .....	» 40 »
»	<i>Olsson, Emil</i> , f. d. riksdagsman, Kyrkebol, Ottebol,.....	» 40 »
»	<i>Olsson, Oscar</i> , godsägare, Höije, Karlstad,.....	» 40 » ;

vid kontoret i **Kristianstad**

herr	<i>Johnsson, H.</i> , f. d. riksdagsman, Östra Broby,	med 40 röster,
friherre	<i>v. Otter, B. S.</i> , f. d. major, Kristianstad, .....	» 40 »
herr	<i>Jönsson, N.</i> , landtbrukare, Efverödsgård, Ef- veröd,.....	» 40 »
»	<i>Witzell, C.</i> , f. d. riksdagsman, Örkelljunga ...	» 40 » ;

vid kontoret i **Linköping**

herr	<i>Edlund, Wilh.</i> , disponent, Mjölby, .....	med 40 röster,
»	<i>Sjögreen, A. P.</i> , f. d. ryttmästare, Boxholm,...	» 40 »
»	<i>Hagberg, C. O.</i> , godsägare, Linköping,.....	» 40 »
»	<i>Petersson, A. E.</i> , f. d. riksdagsman, Hamra, Brokind, .....	» 40 » ;

vid kontoret i **Luleå**

herr	<i>Björkman, A. P.</i> , f. d. fördelningsläkare, Luleå,	med 40 röster,
»	<i>Svedin, N.</i> , auditör, Luleå, .....	» 40 »
»	<i>Ekbon, K.</i> , häradshöfding, Piteå,.....	» 40 »
»	<i>Ström, O. H.</i> , v. konsul, Nederkalix, .....	» 40 » ;

vid kontoret i **Mariestad**

herr	<i>Millqvist, A.</i> , godsägare, Simmatorp, Skara, ...	med 40 röster,
»	<i>Sandels, A.</i> , godsägare, Mariestad, .....	» 40 »
»	<i>Almin, Richard</i> , landtbrukare, Björsäter, Lugnås,	» 40 »
»	<i>Nordholm, C.</i> , landtbrukare, Hinsberg, Lekberg,	» 40 » ;

vid kontoret i **Nyköping**

friherre	<i>Falkenberg, A.</i> , major, Nyköping,.....	med 40 röster,
herr	<i>Weinberg, B.</i> , godsägare, Hormesta, Stigtomta,	» 40 »
»	<i>Eriksson, Alb.</i> , arrendator, Skalunda, Kantorp,	» 40 »
»	<i>Widebäck, I. A.</i> , läroverksadjunkt, Strängnäs,	» 40 » ;

vid kontoret i **Sundsvall**

herr	<i>Engelstedt, E. F.</i> , kronofogde, Sundsvall, .....	med 40 röster,
»	<i>Larsson, B. M.</i> , grosshandlare, Sundsvall,.....	» 40 »
»	<i>Ekholm, R.</i> , f. d. riksdagsman, Sundsvall, .....	» 40 »
»	<i>Peterson, G. R.</i> , redaktör, Sundsvall, .....	» 40 » ;

vid kontoret i **Umeå**

herr	<i>Aspgren, J. O. N.</i> , öfverste, Umeå, .....	med 40 röster,
»	<i>Boström, N.</i> , f. d. riksdagsman, Bodbyn, Bur- träsk, .....	» 40 »
»	<i>Broman, J.</i> , kronolänsman, Teg, Umeå, .....	» 40 »
»	<i>Åström, A.</i> , disponent, Norra Degerfors,.....	» 40 » ;

vid kontoret i **Uppsala**

herr	<i>Davidson, D.</i> , juris doktor, professor, Uppsala,	med 40 röster,
friherre	<i>Stjernstedt, L. T.</i> , öfverstelöjtnant, Sunnesta, Uppsala, .....	» 40 »
herr	<i>Berglund, G.</i> , godsägare, Stora Bärby, .....	» 40 »
»	<i>Höök, C.</i> , f. d. riksdagsman, Edeby, Rasbokil, .....	» 40 » ;

vid kontoret i **Visby**

herr	<i>Björclin, J. G.</i> , generalmajor, Visby, .....	med 40 röster,
»	<i>Warfvinge, C. O.</i> , förste landtmätare, Visby, .....	» 40 »
»	<i>Larsson, K. L. J.</i> , riksdagsman, Bondarfe, ...	» 40 »
»	<i>Sundblad, A.</i> , kyrkoherde, Barlingbo, Visby, .....	» 40 » ;

vid kontoret i **Vänernborg**

herr	<i>Björklund, E.</i> , jägmästare, Vänernborg, .....	med 40 röster,
»	<i>Carlberg, And.</i> , rådman, Vänernborg, .....	» 40 »
»	<i>Larsson, N. P.</i> , landstingsman, Byen, Åmål, .....	» 40 »
»	<i>Thorson, C.</i> , landtbrukare, Magnusberg, Salsberg, .....	» 40 » ;

vid kontoret i **Västerås**

herr	<i>Kempe, A.</i> , lektor, Västerås, .....	med 40 röster,
»	<i>Lorichs, L. L.</i> , bruksägare, Bernshammar, .....	» 40 »
grefve	<i>Hamilton, A.</i> , f. d. riksdagsman, Hedensberg	» 40 »
herr	<i>Ugla, Claes</i> , häradshöfding, Västerås, .....	» 40 » ;

vid kontoret i **Växjö**

herr	<i>Cervin, G.</i> , kapten, Växjö, .....	med 40 röster,
»	<i>Johansson, O. A.</i> , hospitalssyssloman, Växjö, .....	» 40 »
»	<i>Johansson, S.</i> , landstingsman, Grennafora, ...	» 40 »
»	<i>Petersson, A. F.</i> , f. d. riksdagsman, Ugglekull, .....	» 40 » ;

vid kontoret i **Örebro**

herr	<i>Montgomery-Cederhjelm, R.</i> , kammarherre, Segersjö, Lännäs, .....	med 40 röster,
»	<i>Rouget de St Hermine, W. M.</i> , f. d. öfverste- löjtnant, Örebro, .....	» 40 »
»	<i>Andersson, A. G.</i> , bergsman, Östanor, Rällså, .....	» 40 »
»	<i>Persson, O.</i> , nämndeman, Bernstorp, Asker, ...	» 40 » ;

vid kontoret i **Östersund**

herr	<i>Groth, E. F.</i> , öfverjägmästare, Östersund, .....	med 40 röster,
»	<i>Thomson, J. A.</i> , häradshöfding, Östersund, ...	» 40 »
»	<i>Engström, E. O.</i> , landstingsman, Bispgården, .....	» 40 »
»	<i>Olsson, O.</i> , nämndeman, Bränna, Hackås, .....	» 40 » ;

*suppleanter:*vid kontoret i **Göteborg**

herr	<i>Ågren, Axel H.</i> , grosshandlare, Göteborg, .....	med 39 röster,
»	<i>Nordenfelt, E.</i> , f. d. kamrerare, Göteborg, .....	» 39 »
»	<i>Fallenius, C.</i> , kapten, Göteborg, .....	» 39 »
»	<i>Larsson, L.</i> , landstingsman, Hufveröd, .....	» 39 » ;

vid kontoret i **Malmö**

herr	<i>Härje, K. A.</i> , vice konsul, Malmö, .....	med 39 röster,
»	<i>Antonsson, A.</i> , f. d. riksdagsman, Malmö, .....	» 39 »
»	<i>Tonning, Olof</i> , landtbrukare, Hammarlöf, .....	» 39 »
»	<i>Jönsson, A.</i> , f. d. landstingsman, Kjefflinge, ...	» 39 » ;

vid kontoret i **Falun**

herr	<i>Holst, P.</i> , handlande, Malung, .....	med 39 röster,
»	<i>Nordin, G.</i> , kapten, Falun, .....	» 39 »
»	<i>Wahlqvist, J. A.</i> , kamrerare, Falun, .....	» 39 »
»	<i>Nilsson, A.</i> , förvaltare, Furudal, .....	» 39 » ;

vid kontoret i **Gäfle**

herr	<i>Eriksson, P.</i> , bruksdisponent, Hofors, .....	med 39 röster,
»	<i>Wettergren, G.</i> , disponent, Norrsundet, .....	» 39 »
»	<i>Brodin, Carl</i> , grosshandlare, Gäfle, .....	» 39 »
»	<i>Brodin, O. A.</i> , f. d. riksdagsman, Gäfle, .....	» 39 » ;

vid kontoret i **Halmstad**

herr	<i>Jönsson, S.</i> , landstingsman, Påarp, Västra Karup, .....	med 39 röster,
»	<i>Hofflander, C. O. P.</i> , kapten, Halmstad, .....	» 39 »
grefve	<i>Spens, H. M.</i> , landskamrer, Halmstad, .....	» 39 »
herr	<i>Thorbjörnsson, J.</i> , landstingsman, Nydala, Halmstad, .....	» 39 » ;

vid kontoret i **Härnösand**

herr	<i>Högberg, J. O.</i> , landstingsman, Näs, Härnösand, .....	med 39 röster,
friherre	<i>Hermelin, Th.</i> , jägmästare, Sollefteå, .....	» 39 »
herr	<i>Malmström, Ernst</i> , disponent, Svanö, Frånö, .....	» 39 »
»	<i>Sjödin, P.</i> , skogsförvaltare, Sollefteå, .....	» 39 » ;

vid kontoret i **Jönköping**

herr	<i>Rydell, A. P.</i> , underlöjtnant, Bredaryd, .....	med 39 röster,
»	<i>Stael v. Holstein, A. O.</i> , öfverste, Jönköping, .....	» 39 »
grefve	<i>v. Seth, J. G.</i> , godsägare, Bratteborg, .....	» 39 »
herr	<i>Egnell, Victor</i> , borgmästare, Grenna, .....	» 39 » ;

vid kontoret i **Kalmar**

herr	<i>Holm, A. T. O.</i> , lektor, Kalmar, .....	med 39 röster,
»	<i>Olsson, Knut</i> , landtbrukare, Torngård, Gräsgård, .....	» 39 »

herr	<i>Reutersvärd, K.</i> , f. d. öfverstelöjtnant, Kalmar,	med 39 röster,
»	<i>Molin, V.</i> , landtbrukare, Hossmo,.....	» 39 » ;

vid kontoret i **Karlskrona**

herr	<i>Beyer, E.</i> , godsägare, Karlshamn, .....	med 39 röster,
»	<i>Jönsson, John</i> , landstingsman, Boa, Gränum,	» 39 »
»	<i>Håkansson, Henning</i> , kontorschef, Karlskrona,	» 39 »
»	<i>Karlsson, K. P.</i> , fortifikationskassör, Karlskrona, Oscarsvärn, .....	» 39 » ;

vid kontoret i **Karlstad**

herr	<i>Gullbrandson, Olof</i> , f. d. riksdagsman, Emte- rud, Charlottenberg, .....	med 39 röster,
»	<i>Huss, R.</i> , kapten, Karlstad,.....	» 39 »
»	<i>Ågren, P. M.</i> , grosshandlare, Karlstad, .....	» 39 »
»	<i>Lundberg, A.</i> , handlande, Skrufstad, Grums,...	» 39 » ;

vid kontoret i **Kristianstad**

herr	<i>Håkansson, O.</i> , landstingsman, Karlaby, Östra Tomarp, .....	med 39 röster,
»	<i>Pehrsson, I.</i> , landstingsman, Korsaröd, Tjörnarp,	» 39 »
friherre	<i>Barnekow, Kjell</i> , Sinclairsholm, Vinslöf, .....	» 39 »
herr	<i>Jönsson, A.</i> , f. d. riksdagsman, Yngsjö, .....	» 39 »

vid kontoret i **Linköping**

herr	<i>Ekenstam, F. W.</i> , öfverstelöjtnant, Linköping,	med 39 röster,
»	<i>Burén, Ivar</i> , landtbrukare, Boxholm,.....	» 39 »
»	<i>Larsson, G.</i> , landtbrukare, Bonnorp, Stjernorp,	» 39 »
»	<i>Danielsson, O.</i> , godsägare, Åkerby, Skärkind,	» 39 » ;

vid kontoret i **Luleå**

herr	<i>Johanson, Nils</i> , häradshöfding, Luleå, .....	med 39 röster,
»	<i>Bergström, R.</i> , fabrikör, Öjebyn, .....	» 39 »
»	<i>Erasmie, G. H.</i> , disponent, Luleå, .....	» 39 »
»	<i>Nordström, P. O.</i> , häradsskrifvare, Luleå, .....	» 39 » ;

vid kontoret i **Mariestad**

herr	<i>Andersson, A.</i> , landstingsman, Vång, Karlslund,	med 39 röster,
»	<i>Lundblad, A.</i> , landstingsman, Nyskogen, Tida- holm, .....	» 39 »
»	<i>Lilliestierna, H.</i> , kapten, Sköfde, .....	» 39 »
»	<i>Forsman, Olaus</i> , adjunkt, Mariestad,.....	» 39 » ;

vid kontoret i **Nyköping**

herr	<i>Bökman, L. C. W.</i> , kronofogde, Nyköping, ...	med 39 röster,
»	<i>Andersson, Richard</i> , nämndeman, Hvalsta, Kantor, .....	» 39 »

herr	<i>v. Knorring, J.</i> , f. d. riksdagsman, Skiringe, Mellösa, Flen, .....	med 39 röster,
»	<i>Schmidt, H. O.</i> , kapten, Nyköping, .....	» 39 » ;

vid kontoret i **Sundsvall**

herr	<i>Ahlgren, E.</i> , f. d. riksdagsman, Ala, Fjäl, .....	med 39 röster,
»	<i>Söderbaum, O.</i> , doktor, Sundsvall, .....	» 39 »
»	<i>Bolling, Fredric</i> , kammarskrifvare, Sundsvall, .....	» 39 »
»	<i>Thor, C. G.</i> , f. d. riksdagsman, Nedansjö, .....	» 39 » ;

vid kontoret i **Umeå**

herr	<i>Dahlén, A.</i> , postmästare, Nordmaling, .....	med 39 röster,
»	<i>Öhlén, John</i> , förvaltare, Umeå, .....	» 39 »
»	<i>Öhman, M.</i> , major, Umeå, .....	» 39 »
»	<i>Collin, K. R.</i> , lektor, Umeå, .....	» 39 » ;

vid kontoret i **Uppsala**

herr	<i>Wallén, A.</i> , landstingsman, Ahlsta, Örsundsbro, .....	med 39 röster,
»	<i>Brandberg, G. F.</i> , akademikamrerare, härads- höfding, Uppsala, .....	» 39 »
grefve	<i>von Rosen, E.</i> , Örbyhus, .....	» 39 »
herr	<i>Modén, K. H.</i> , landtbrukare, Hammarby, .....	» 39 » ;

vid kontoret i **Visby**

herr	<i>Söderström, I. Norrby-</i> , konsistorienotarie, Visby, .....	med 39 röster,
»	<i>Lundblad, Conrad P.</i> , rådman, Visby, .....	» 39 »
»	<i>Broander, N. J.</i> , f. d. riksdagsman, Visby, ...	» 39 »
»	<i>Bolin, C. W. L.</i> , kapten, kommissionslandt- mätare, Visby, .....	» 39 » ;

vid kontoret i **Vänersborg**

herr	<i>Larsson, A.</i> , f. d. riksdagsman, Flicksäter, Vä- nersborg, .....	med 39 röster,
»	<i>Hildebrand, B. E.</i> , landtbruksingenjör, Väners- borg, .....	» 39 »
»	<i>Nordin, Fred.</i> , rektor, Vänersborg, .....	» 39 »
»	<i>Andersson, C. F.</i> , landtbrukare, Lunden, Skre- hall, .....	» 39 » ;

vid kontoret i **Västerås**

herr	<i>af Billbergh, Th.</i> , lektor, Västerås, .....	med 39 röster,
»	<i>Molin, L. G.</i> , ombudsman, Kolbäck, .....	» 39 »
»	<i>Pers, Anders</i> , boktryckare, Västerås, .....	» 39 »
»	<i>Robson, R.</i> , bruksägare, Karmansbo, .....	» 39 » ;

vid kontoret i **Växjö**

herr	<i>Carlsson, B. G.</i> , landstingsman, Bäck, .....	med 39 röster,
»	<i>Cavalli, L. G.</i> , major, Växjö, .....	» 39 »

herr *Bergenstråhle, A. E. G.*, kapten, Växjö, ..... med 39 röster,  
 » *Lundqvist, J. G.*, godsägare, Hof, Växjö, ..... » 39 » ;

## vid kontoret i Örebro

herr *Söderström, P.*, disponent, Skrekarhyttan, ..... med 39 röster,  
 » *Windahl, Axel*, grosshandlare, Örebro, ..... » 39 »  
 » *Pehrson, P. V.*, bruksägare, Gelleråsen, Bofors, » 39 »  
 » *v. Hofsten, H. R.*, kapten, Örebro, ..... » 39 » ;

## vid kontoret i Östersund

herr *Thuresson, A.*, byggmästare, Östersund, ..... med 39 röster,  
 » *Bergvall, E.*, landtbrukare, Gisselgård, Ragunda, » 39 »  
 » *Kjellsson, A.*, länsman, Offerdal, ..... » 39 »  
 » *Andersson, O.*, trävaruhandlande, Brunflo, ..... » 39 » ;

sedan ordningen mellan suppleanterna blifvit genom särskilda lottningar bestämd.

*A. Hansson* i Solberga.

*Olof Melin.*

*Philip Klingspor.*

*Aug. Henricson.*

Protokollet lades till handlingarna; och beslöt kammaren, att under rättelse om de försiggångna valen skulle genom utdrag af protokollet meddelas bankoutskottet med anmodan till utskottet att lämna såväl fullmäktige i riksbanken som vederbörande afdelningskontor i orterna och de valde meddelande om valens utgång.

## § 3.

*Remiss af en proposition.* Föredrogs för remiss till utskott Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande proposition angående anslag till fortsättande af befästningsarbetena vid Boden.

Därvid yttrade

Herr Thorsson: Herr talman, mina herrar! Då vi nu stå i begrepp att till statsutskottet remittera den föreliggande kungl. propositionen, hvilken — enligt hvad det kan synas — kommer att medföra utbetalande från statskassan af ännu många millioner kronor för att få Bodenfästningen uti det skick, som den nu senast arbetande Bodenkommittén tänkt sig densamma, torde det icke kunna anses som förnämligt, om jag tager mig friheten att säga några ord.

Den fråga, som denna proposition berör, har varit föremål för mycken debatt och mycken strid inom Riksdagen, nämligen för och emot behöfligheten af att bygga färdig den fästning, som propositionen afser.

Redan då denna fråga förelades 1900 års Riksdag, häfdade dåvarande statsrådet och chefen för landförsvarsdepartementet, att ett af hufvudskälen, hvarför vi borde förlägga en fästning uppe vid Boden, vore utvecklingen af det norrländska järnvägsnätet och därmed följande möjligheter att kunna tillgodogöra sig de naturtillgångar, som



vero till finnandes däruppe i höga norden, och han framhöll då sär-*Remiss af en proposition.*  
skildt, att många privata personer nedlagt miljoner för att afvinna  
landet de rikedomar, som funnes uti malmtillgångarne i öfre Norrland.  
Vi ha sett, hurusom Riksdagen vid flera tillfällen haft anledning att  
behandla detta ärende, särskildt därför att det visat sig, att den in-  
verkan, som malmbrytningen däruppe haft, varit allt annat än hälso-  
sam för samhället som sådant. De enskilda brytarne ha tagit divi-  
denderna, utdelningarna, men statens skattdragande medborgare skola  
svara för säkerheten.

Längre fram uti sin polemik vände sig dåvarande statsrådet och  
chefen för landtförvarsdepartementet emot de redan då höjda rösterna  
för sparsamhet på detta område, och han yttrade därvid bland annat,  
att flera utländska personer, som hade tagit del af vårt fästningsbyg-  
gande, uttalat sin synnerliga tillfredsställelse med vår konst att bygga  
goda fästningar till så billiga pris. Han påstod då, att alla de, som  
uttalat sig i frågan, hade försäkrat, att i andra länder skulle fäst-  
ningar, byggda för att åstadkomma samma säkerhet och trygghet för  
landets försvar som våra fästningar, ha kostat åtskilligt mera än dessa.  
Och han häfdade särskildt, att det var den präktiga terrängen, som  
var till finnandes vid Boden, som gjorde att vi, som han uttryckte  
sig, skulle få en fästning för ett pris af högst 10 à 11 miljoner kro-  
nor, hvilken skulle motsvara ett byggnadsvärde under andra förhål-  
landen af 20 miljoner kronor.

1897-års-kommittén hade beräknat kostnaden för Bodenfästningen  
till 8,700,000 kronor. Men vid 1905 års riksdag hade denna kostnad  
ökats till i rundt tal 19,000,000 kronor och således kommit mycket  
nära de 20,000,000, från hvilka vi just skulle förskonas på grund af  
de lyckliga omständigheterna vid fästningsbyggandet däruppe i Boden.  
Det är icke att förvåna sig öfver att Riksdagen inför detta förhållande  
tog sig en funderare på saken och, så att säga, begärde korten på  
bordet, begärde att få en ytterligare utredning för att få klarhet uti  
hvar man möjligtvis en gång i tiden skulle komma att stanna med  
kostnaderna i fråga om Bodenfästningens färdigbyggande.

Den kommitté, som senast varit tillsatt, har nu förebragt sin ut-  
redning, och, såvidt jag kunnat inhämta utaf det utdrag af kommitté-  
betänkandet, som nuvarande statsrådet och chefen för landtförvars-  
departementet har företett i den föreliggande kungl. propositionen,  
stå vi nu lika kloka, när vi gå att fatta beslut i frågan, som leda-  
möterna af 1900 års Riksdag stodo, när de gingo att fatta sitt beslut.  
De hade att bygga sitt beslut på en kommittéutredning; och det ha  
vi nu också. Vi se nu, att 1897 års kommitté räknat fel och räknat  
fel så uppåt väggarna rasande, att om fästningen skolat byggas efter  
deras utredning, så skulle landets försvarskraft icke i någon mån räckt  
till hvarken med hänsyn till penningmedel eller för att skaffa det lef-  
vande materialet. Så mycken klarhet ha vi fått af denna kommittéutred-  
ning, hvarom vi fått en liten antydan i den kungl. propositionen. Vidare  
ha vi fått klarhet om en annan sak, och det är, att för 19,222,000 kronor  
skulle vi kunna få någonting till fästning där uppe, icke på långt när  
det som 1897 års kommitté drömde om, men vi skulle dock få något.  
För att få saken mera antaglig har nuvarande statsrådet och chefen

*Remiss af en proposition.*  
(Forts.)

för landtförsvarsdepartementet prutat ner summan till 17,080,000 kronor. Jag kan dock icke underlåta att uttala den förmodan, att med vetskap om de räkningar oth de utredningar, som förts fram och tillbaka i denna bedröfliga sak, kommer det väl icke att dröja så länge, innan Riksdagen i Bodenbefästningsfrågan har att motse en kungl. proposition, hvori dessa återstående två miljoner gå igen med sällskap. Jag påstår icke, att så absolut skall ske, men efter alla tecken att döma af denna frågas gång, så kan man nästan försäkra, att så kommer att ske.

Jag antydde nyss, att jag för min del icke lyckats att bli fullt öfvertygad om riktigheten af de skäl, som äro framlagda i den kungl. propositionen. Jag skulle naturligtvis vara böjd att tro, att de nu framlagda skälen äro grundade på en noggrann undersökning, i all synnerhet som jag finner, att tre af Andra Kammarens ledamöter, som nu äro statsråd, under förra årets behandling af ärendet ställde sig mycket kritiska mot frågan i dess dåvarande läge och till och med två af dem rent af yrkade afslag å såväl den kungl. propositionen som utskottets betänkande. Jag säger, att man inför dessa förhållanden naturligtvis måste draga de slutsatserna, att något utomordentligt framlagts inför statsråden, då dessa i sällskap med hans excellens statsministern enhälligt tillstyrkt den nu framlagda kungl. propositionen. Men, vid 1900 års riksdag anförtrorde till protokollet nuvarande statsministern en mening, som jag för min del finner, att vi böra taga vara på. Han yttrade nämligen i en replik till en mycket liflig försvarare af Bodenfästningen — som grundade sitt försvar därpå, att han, som icke var fackman i ämnet, litade fullständigt på den kungl. utredningen och de myndigheter, som uttalat sig i ärendet — han yttrade, säger jag, vid detta tillfälle: »Att lita på statsråden och de utredande myndigheterna är en mycket farlig lära». Jag känner mig af omständigheterna manad att instämma i detta yttrande och hemställa till dem, som från första början ställt sig tviflande gentemot detta fästningsbyggnadsförslag, om det icke vore skäl, att vi ännu en gång besinnade oss grundligt, innan vi gå att lita på *statsråden* och de *utredande myndigheterna*, äfven när de möjligen ha en annan politisk vind i seglen. Jag har nämligen fått den uppfattningen, att den militära andan arbetar sig fram med oemotståndlig kraft och söker begagna hvarje tillfälle och alla konjunkturer för att få fram sina önskemål och få dem *genomtrumfade*. Det är ur den synpunkten, som jag ser saken, och såsom arbetare och som skattdragande vill jag betänka mig ännu en gång, innan jag går med på att gifva min röst för en ytterligare utökning af dessa militära bördor.

Jag känner mig ytterligare manad till detta därför att under den kamp för och mot Bodenfästningen, som har försiggått här i kammaren, mycket konservativa män under debatten tillåtit sig att anföra, att just ett sådant befästade af Boden, hvarpå man under årens lopp har arbetat, verkar därhän, att vi *försvaga* vår försvarskraft i stället för att använda den fullt effektivt.

Jag ber att få understryka, att, om man offerar allt för många miljoner årligen på att i fredstid upprätthålla militarismen och allt

hvad med den sammanhänger, nationens kraft blir utpumpad tills den möjligtvis skulle behövas för ett effektivt försvar.

Jag hyser mina betänkligheter mot detta anslag äfven ur en annan synpunkt. Då chefen för landtförsvarsdepartementet vid 1900 års riksdag häfdade, att det just var den nyanskaffade järnvägen, som var en bidragande orsak till Bodenfästningens anläggande, tänker jag mig, att om några år, när man lyckats genomdrifva militärbanan, den så kallade *inlandsbanan*, röster komma att höjas för att det ofvanför Boden skall läggas en *ny befästning* för att *bevaka* och skydda denna förbindelseled mellan det norra och södra Sverige inne i landet — förutom att kraf skola ställas på en ytterligare utökning af härmassorna. När jag tänker mig detta, å ena sidan, och tänker mig, huru svårt man har för att få ihop budgeten, å andra sidan, känner jag mig manad, ehuru jag känner mig på samma gång ringa, att ställa en varm vädjan till statsutskottet att vid behandlingen af detta ärende noga öfvertänka och se till, om det icke finnes någon möjlighet att komma ifrån denna fästningsbyggnadshistoria, utan att man absolut skall *se* nedtrycka nationen, att den kommer att digna under bördorna för dessa militära anslag. Jag känner mig manad, säger jag, att rikta denna vädjan till statsutskottet, och jag gör detta därför, att jag tänker på, huru svårt alla dessa små skattdragande hafva här i landet att fylla statens skattebehof, synnerligast så länge dessa skattebehof hufvudsakligen fyllas på den *indirekta* beskattningens väg.

Vidare anfördes ej. Kammararen beslöt att öfverlämna ifrågavarande proposition jämte det i anledning af densamma nu afgifna yttrandet till statsutskottet.

Efter föredragning häruppå af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af fordringsbelopp hos kaptenen R. Bolling och f. d. underlöjtnanten G. L. Syrén hänvisades jämväl denna proposition till statsutskottet.

#### § 4.

Vidare föredrogs och hänvisades till statsutskottet Riksdagens revisorers berättelse om den år 1905 af dem verkställda granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1904.

#### § 5.

Föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtande n:o 7 samt lagutskottets utlåtanden n:is 10, 11, 12 och 13.

#### § 6.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser  
dels till Konungen:

n:o 7, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af den kronan tillkommande jordägareandel i grufva,

*Remiss af en  
proposition.  
(Forts.)*

n:o 8, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af rätt till bearbetande af marmorfyndigheter å kronojord,

n:o 9, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående fortfarande bestånd af en med magnesitaktiebolaget Tarrekaise afslutad öfverenskommelse rörande vissa mineralfyndigheter å kronojord i Norrbottens län, och

n:o 11, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda järnvägsanläggningar,

dels ock till fullmäktige i riksgäldskontoret:

n:o 10, i anledning af verkställd granskning af riksgäldskontorets förvaltning.

Vidare anmäldes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 13, i anledning af väckt motion angående lagstadgad stängningstid för handelsbutiker, och

n:o 14, i anledning af väckta motioner angående skrivelse till Konungen med begäran om framläggande af förslag till lag rörande invallning.

### § 7.

Justerades protokollsutdrag.

### § 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>C. Persson</i> i Stallerhult	under	4 dagar fr. o. m. den	21 febr.,
» <i>J. Helligren</i>	»	5 » » »	22 »
» <i>C. H. P. af Burén</i>	»	3 » » »	23 »
» <i>F. Söderbergh</i> i Karlshamn	»	4 » » »	23 »
» <i>G. W. Roos</i>	»	den 21 febr., och	
» <i>A. Hansson</i>	»	» » » .	

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,17 e. m.

In fidem

*Ernst Kræpelien.*